

Nr 265.

Ankom till riksdagens kansli den 9 november 1945 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46, i vad propositionen avser utrikesdepartementets verksamhetsområde.

(1:a avd.)

Driftbudgeten.

Tredje huvudtiteln.

1:o) **Utrikesdepartementet: Avlöningar.** I propositionen nr 334 har Kungl. Maj:t (bilaga 2, punkt 1, s. 11—13 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 19 oktober 1945) föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att i gällande personalförteckning för utrikesdepartementet under rubriken A. Diplomatisk och konsulär personal från och med den 1 januari 1946 *dels* upptaga en befattning såsom sändebud och finanssakkunnig i lönegraden C 12, *dels ock* utbyta en befattning såsom utrikesråd och avdelningschef mot en befattning såsom chef för handelsavdelningen i lönegraden B 2 eller B 3.

Den utveckling, som de internationella betalningsförhållandena visat under slutet av Europakriget och tiden efter fientligheternas upphörande, har skapat en rad nya problem för den ekonomiska politiken. Detta har medfört en avsevärd ökning av arbetsbelastningen för de tjänstemän, som inom utrikesdepartementet handha de handelspolitiska uppgifterna. En väsentlig arbetsökning har även framträtt i finansdepartementet, inom vars statssekreteraravdelning kredit- och valutafrågorna handlagts i samarbete med riksbanken. En förstärkning av organisationen har synts påkallad i syfte att möta de nya arbetsuppgifterna och giva ett ändamålsenligt underlag för deras lösning. Organisationsförstärkningen har ansetts lämpligen böra ske dels genom att i utrikesdepartementet inrättas en ny tjänst såsom finanssakkunnig, på vars innehavare skulle ankomma att centralt handlägga de internationella finansfrågorna såsom expert åt regeringen, dels genom viss reglering av ställningen för den nuvarande chefen för handelsavdelningen i utrikesdepartementet.

Genom inrättandet av den föreslagna nya tjänsten skulle statssekreteraravdelningen i finansdepartementet i huvudsak avlastas befattningen med de

internationella finansfrågorna och handelsavdelningen i utrikesdepartementet erhålla en betydelsefull komplettering. Med tjänsten skulle jämväl förenas uppgiften att förmedla kontakten mellan den internationella finanspolitiken och den inhemska ekonomiska politiken. Ehuru väl dess placering i utrikesdepartementet och dess centrala arbetsuppgifter hänförde den till utrikesförvaltningen, borde dess innehavare därför förutsättas i viss mån komma att vara finanssakkunnig för regeringen utan sträng bindning vid departement. Den finanssakkunnige skulle såväl inom utrikesdepartementet som i sina allmänna uppgifter betraktas såsom en självständig expert med den fristående ställning, som därav följde.

Innehavaren av befattningen såsom finanssakkunnig skulle erhålla sändebuds tjänsteställning. Tjänsten skulle dock icke inrättas som fullmaktstjänst utan som förordnandetjänst, hänförlig till löneplan C i civila avlöningsreglementet. Förordnande att inneha tjänsten borde meddelas att gälla tills vidare, varav bland annat följde, att den icke bleve pensionsgrundande.

I fråga om löneställningen har tjänstens innehavare synts böra betraktas såsom närmast jämförlig med tjänsteman i den högre sändebudsgraden, lönegraden B 3 (årslön 18 000 kronor). Med tillämpning av den sedvanliga relationen i fråga om lönegradsplaceringen mellan fullmaktstjänster i nämnda lönegrad och motsvarande förordnandetjänster skulle den nya tjänsten under angivna förutsättningar placeras i lönegraden C 12 (årslön 20 000 kronor). Härvid bortsåges från att den icke liksom övriga här berörda tjänster bleve förenad med pensionsrätt.

Såsom förut nämnts borde i detta sammanhang även ske en reglering av tjänsteställningen för den nuvarande chefen för utrikesdepartementets handelsavdelning. Chefen för denna avdelning har sedan länge haft att såsom särskild föredragande i handelsdepartementet biträda handelsministern med beredningen av handelspolitiska frågor. Den internationella utvecklingen har ansetts motivera, att denna föredragandeställning i varje fall tills vidare erhåller en fastare yttre ram. Lämpligen har detta synts kunna ske genom att uppdraget såsom särskild föredragande i handelsdepartementet fastställas såsom en skyldighet för den nuvarande innehavaren av ifrågavarande tjänst att i handelsdepartementet med statssekreterares ställning handlägga ifrågavarande handelspolitiska ärenden. I syfte att bereda vederbörande sådan ställning, att hans kvarstannande i befattningen kan påräknas längre tid än eljest vore möjligt, har i samband därmed tjänsten ansetts böra överföras från lönegraden B 2 till lönegraden B 3. Enär det i nuvarande läge icke är möjligt att bedöma, huruvida denna ändring i chefens för handelsavdelningen tjänsteställning bör framdeles bestå, har frågan ansetts böra omprövas i samband med ett senare ombyte å befattningen. Det har synts få ankomma på Kungl. Maj:t att verkställa denna omprövning och fatta därav föranledda beslut.

Den nya tjänsten har föreslagits skola inrättas respektive förändringen av tjänsteställningen för chefen för handelsavdelningen genomföras från och med den 1 januari 1946. Någon medelsanvisning är icke erforderlig, då avlö-

ningarna enligt gällande regler utgå av den förslagsvis anvisade posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän.

De betydelsefulla förändringar, som genom kriget inträffat i de internationella finansförhållandena, med därav föranledd ökning av arbetsbelastningen för de tjänstemän, som inom utrikes- och finansdepartementen handhava de handels- och valutapolitiska uppgifterna, synas utskottet motivera den av departementschefen ifrågasatta organisationsförstärkningen. Utskottet anser sig därför böra tillstyrka, att i utrikesdepartementet inrättas en ny befattning såsom sändebud och finanssakkunnig. Vad Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om anställningsvillkor och löneställning för befattningen synes böra godtagas. Ej heller har utskottet något att invända mot det föreslagna sättet för regleringen av tjänsteställningen för den nuvarande chefen för utrikesdepartementets handelsavdelning. Det torde såsom departementschefen förutsatt få ankomma på Kungl. Maj:t att i samband med ett senare ombyte å befattningen verkställa omprövning, huruvida den föreslagna ändringen bör framdeles bestå, och fatta därav föranledda beslut.

Utskottet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att i gällande personalförteckning för utrikesdepartementet under rubriken A. Diplomatsk och konsulär personal från och med den 1 januari 1946 *dels* upptaga en befattning såsom sändebud och finanssakkunnig i lönegraden C 12, *dels ock* utbyta en befattning såsom utrikesråd och avdelningschef mot en befattning såsom chef för handelsavdelningen i lönegraden B 2 eller B 3.

2:o) **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Pressattachéer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 13 och 14) hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att den å avlöningsstaten för anslaget till Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Pressattachéer upptagna anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må under budgetåret 1945/46 överskridas med högst 8 000 kronor.

3:o) **Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas förbund under åren 1940—1945.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, s. 14—18) att till Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas förbund under åren 1940—1945 å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 2 090 000 kronor.

Såsom medlem av Nationernas förbund åligger det Sverige enligt förbundsakten att årligen erlægga fastställda bidrag till förbundet. För gäldande av

det för år 1940 i ordinarie ordning fastställda bidraget har riksdagen enligt förslag av Kungl. Maj:t på sin tid beviljat erforderliga medel, vilka emellertid icke utbetalats och nu ej längre stå till förfogande. Bidragen för åren 1941—1945 hava visserligen icke fastställts i den ordning förbundsakten stadgar utan under extraordinära förhållanden bestämts av förbundets för ändamålet med särskild fullmakt utrustade organ, generalsekreteraren och kontrollkommissionen. Någon invändning har icke rests mot de sålunda fastställda bidragen, och flera länder, vilka under krigsåren innehållit sina bidrag, hava numera erlagt dessa eller gått i författning om att erlægga dem.

Under föreliggande omständigheter har departementschefen funnit det påkallat att Sverige snarast gäldar den skuld, i vilken landet häftar till Nationernas förbund. Den omständigheten att förbundet står inför sin avveckling gör det enligt departementschefen desto mera angeläget att förbundet kan slutligt reglera sina ekonomiska förhållanden och att medlemsstaterna därför utan dröjsmål infria sina finansiella förpliktelser gentemot förbundet. Enligt verkställda beräkningar utgör det för Sveriges del sammanlagt utestående beloppet 2 136 747:03 schweiziska francs, motsvarande omkring 2 090 000 kronor.

Utskottet. Utskottet anser självfallet, att Sverige bör gälda den skuld, i vilken landet häftar till Nationernas förbund, och tillstyrker alltså att för ändamålet anvisas ett anslag av 2 090 000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Sveriges andel i kostnaderna för Nationernas förbund under åren 1940—1945* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 2 090 000 kronor.

Kapitalbudgeten.

Statens allmänna fastighetsfond.

4:o) **Iståndsättande av vissa beskickningsfastigheter.** I propositionen nr 334 har Kungl. Maj:t (bilaga 12, punkt 1, s. 87 och 88 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 19 oktober 1945) föreslagit riksdagen att till Iståndsättande av vissa beskickningsfastigheter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

Med kriget sammanhängande förhållanden hava medfört, att statens fastigheter i vissa tidigare krigförande eller ockuperade länder skadats eller att erforderliga reparationer måst uppskjutas. För deras iståndsättande, i den mån förhållandena medgiva arbetenas utförande under innevarande budgetår, hava särskilda medel nu äskats å tilläggsstat.

Sålunda har ett belopp av omkring 34 000 kronor beräknats bliva erforderligt för iståndsättande av beskickningsfastigheten i Bryssel, vilkens normala underhållsbehov icke kunnat tillgodoses under ockupationstiden. Vidare hava kostnaderna för iståndsättande av beskickningsfastigheten i Warszawa, vilken fastighet åsamkats betydande krigsskador, preliminärt uppskattats till 86 000 kronor.

Utöver de nu särskilt nämnda torde av liknande skäl även beträffande andra statens fastigheter iståndsättningsarbeten komma att visa sig nödvändiga redan under innevarande budgetår. Ehuru det erforderliga reparationsbehovet i dessa fall ännu icke kan närmare angivas, har departementschefen ansett befogat, att ett belopp anslås för mötande av brådskande behov, som kunna anmäla sig i sådant avseende. I avsaknad av närmare hållpunkter för beräkningen hava 30 000 kronor föreslagits skola upptagas härför. Beloppet har beräknats även böra kunna tagas i anspråk för täckande av kostnaderna för eventuella ytterligare iståndsättningsarbeten å de båda nyssnämnda fastigheterna.

För ändamålet skulle således erfordras sammanlagt (34 000 + 86 000 + 30 000 =) 150 000 kronor.

Då ifrågavarande iståndsättningsarbeten, vilka föranletts av med kriget sammanhängande förhållanden, synas böra utföras och de därför preliminärt beräknade kostnaderna icke givit anledning till erinran, tillstyrker utskottet den för ändamålet äskade medelsanvisningen.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Iståndsättande av vissa beskickningsfastigheter* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kronor.

5:o) **Iståndsättande av beskickningsfastigheten i Helsingfors.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, s. 88 och 89) att till Iståndsättande av beskickningsfastigheten i Helsingfors å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett investeringsanslag av 90 000 kronor.

Av riksdagen hava å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45 anvisats dels till Iståndsättande av beskickningsfastigheten i Helsingfors 240 000 kronor, dels till Grundförstärkning av beskickningsfastigheten i Helsingfors 150 000 kronor.

Sedan de avsedda arbetena å beskickningsfastigheten påbörjats under det förflutna budgetåret i enlighet med inom utrikesdepartementet verkställd utredning, har vid besiktning av chefen för byggnadsstyrelsen befunnits, att ytterligare förbättringsarbeten vore behövliga. Dessa arbeten, som borde företagas i samband med de tidigare planerade, innefatta i huvudsak dels omändring av vissa bostadsvåningar i huvudbyggnaden och flyglarna i syfte

att göra dem mer ändamålsenliga och öka värmeisoleringen samt viss ändring av inredningen i kanslilokalerna m. m., dels utbyte och komplettering av värmeledningssystemet samt sanitetstekniska installationer, dels slutligen modernisering av vissa delar av den elektriska anläggningen och den elektriska apparaturen, till en beräknad kostnad av resp. 23 000, 30 000 och 25 000 kronor eller sammanlagt 78 000 kronor. Vissa ytterligare önskvärda arbeten beräknades draga en kostnad av 7 500 kronor. Det sammanräknade beloppet, 85 500 kronor, har ansetts böra avrundas till 90 000 kronor. Byggnadsstyrelsen framhåller, att de här nämnda förbättringsarbetena, som innebära en mera genomgripande modernisering av fastigheten än som först avsetts, uppenbarligen komma att väsentligt höja dennas värde och användbarhet, och betonar såsom angeläget, att arbetena företagas i anslutning till de pågående istandsättningsarbetena. Departementschefen har förordat, att de av byggnadsstyrelsen föreslagna åtgärderna komma till utförande.

Utskottet.

Då de förbättringsarbeten, varom här är fråga, torde vara nödvändiga och lämpligen böra utföras i samband med pågående istandsättningsarbeten å fastigheten, tillstyrker utskottet att medel i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag nu anvisas för ändamålet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Istandsättande av beskickningsfastigheten i Helsingfors* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1945/46 anvisa ett investeringsanslag av 90 000 kronor.

Stockholm den 9 november 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Sven Larsson, Bernhard Nilsson, Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Gustaf Ivar Anderson, von Heland, Ekströmer, Johan Eric Ericson, Albertsson* och *Ivar Persson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Persson* i Tidaholm, *Bergström, Mårtensson, Malmborg* i Skövde, *Holmström, Lindholm, Onsjö, Johansson* i Mysinge, *Thapper* och *Birke*.